

«Esser Sorb è ina confessiun» – in film da la TvR

■ (TvR) Ils Sorbs èn l'unica minoritad slava en la Germania. Els èn ina minoritad ch'è circa tuttina gronda sco la Rumantschia. Durant il temp da la DDR eran ils Sorbs la minoritad da preschentaziun. La Televisiun Rumantscha ha visità ils Sorbs en la Lausitz.

En la Oberlausitz che fa part da la Saxonia discurren anc var 40 000 persunas il sorb. Ulteriurs 20 000 Sorbs vivan en la Niederlausitz a Brandenburg. Ils Sorbs avevan bandunà avant 1400 onns durant la gronda migraziun dals pievels lur patria en il nordost da las Carpatas. Ils Sorbs numnan sasez «Serbja» e «Serby», ils Tudestgs discurren da «Wenden». En omadus territoris regna ina pressiuon imensa d'assimilaziun.

Lingua e cultura defineschan la minoritad

Il sorb tutga tar la famiglia da las linguas slavas e sumeglia surtut il polac, slovac e tschec. Er ils Sorbs enconuschan differents dialects, els han però dapi la fin dal 18avel tschientaner ina lingua standardisada cun duas furmas (obersorbische und niedersorbische Schriftsprache). Durant il temp da l'illuminessem en il 19avel tschientaner è er la conscienza naziunala dals Sorbs sa sviluppada. Il territori da la Lausitz è plinavant ina da las pli enconuschantas regiuns da costumes da la Germania. Anc oz portan las dunnas pli veglias en vischnancas catolicas il costum da lavur cur ch'ellas van a far las cumpras. Uschia è il costum oz in simbol d'identitad impurtant tar ils Sorbs.

Il stadi sustegna ils Sorbs bravamain

Ils Sorbs han gia l'onn 1912 fundà in'organisaziun tetgala, la Domowina, per preschentar ils interess dals Sorbs sin in nivel naziunal. Durant il temp da la DDR era la Domowina vegnida instrumenta-

Esser Sorb è ina confessiun – in film da la Televisiun Rumantscha.

FOTO TVR

lisada sco organisaziun ideologica dal stadi per promover ils interess culturals dals Sorbs. Contacts datti er cun organisaziuns da Sorbs ch'èn migrads en la mesadad dal 19avel tschientaner en ils Stadiis Unids ed en l'Australia. Cun la reunificaziun da la Germania han ils dus pajais federals da Brandenburg e da la Saxonia garantì als Sorbs dretgs politics ed èn s'obliads da promover la lingua e cultura sorba. Per quai scopo è vegnida creada la fundaziun dals Sorbs che survegn dal stadi (Germania ed ils dus pajais federals da la Saxonia e da Brandenburg) ca. 26 milliuns francs l'onn per la pro-

moziun da lingua e cultura sorba. Uschia han ils Sorbs a Bautzen in agen ensemble naziunal cun in orchester, in chor ed in ballet. Radio e televisiun vegnan finanziads cun ils raps da concessiun tras ils emetturs da dretg public: 30 minutas televisiun mintga duas emnas ed en media 5 uras radio a di.

Il charvun ha purtà daners e destrucziun

Oriundamain era la regiun da la Lausitz in territori agricul e surtut era forestal. Durant il temp da la DDR han ins cumenzà ad explotar intensivamain il char-

vun. Uschia han ins midà e destrui fitg ferm quest territori. Passa 130 vischnancas èn vegnidas destruidas e quest svilupp cuntinua anc almain fin l'onn 2030. Las chavas ch'èn explotadas vegnan revitalisadas: Ina part cun plantar danovamain gauds, autras chavas vegnan emplenidas cun aua che vegn schizunt transportada or da «l'Erzgebirge» (Neisse). L'intent è da stgaffir ina gronda cuntrada da lais per sviluppar in turissem da stad.

Dumengia, 25 da mars 2007, a las 17.25 sin SF 1 Mesemna, 28 da mars 2007, tranter las 08.30 e las 14.00 repetiziun cuntinuanta sin SF info Sonda, 31 da mars 2007, a las 17.15 sin SF 1